

Overenskomst mellem Horrebow og Holberg, 1714

Rigsarkivet

Københavns Universitet

Konsistoriets kopibog 1714, side 114-116

Transskriberet af Jesper Vang Hansen, 2006

Peder Horrebow havde assisteret på observatoriet under Ole Rømer og mente at havde kvalifikationer til at blive Mathematicum superiorum (Ledende observator). I 1712 var han en af de 3 mulige efterfølgere til Observator Schiwe, der var død under pesten i efteråret 1711. Horrebow ønskede da ikke at disputere mod Rasch. I 1714 modtog konsistoriet en kongelig resolution om at Horrebow skulle eksamineres til professor-titlen. Horrebows egen anmodning (supplique) blev behandlet på konsistoriemødet den 3. februar. Sagen blev udsat da alle professorer ikke var tilstede. Der var modstand mod hans kandidatur og en kongelig befaling dat. 4. juni måtte nu diktere rektor og konsistoriet til at lade Horrebow eksaminere med henblik på udnævnelse til filosofisk og matematisk professor. Den 22. oktober 1714 kunne Horrebow endelig kalde sig professor.

Samme dag som Horrebows ansøgning til konsistoriet (3/2 1714) blev både Hans Gram og Ludvig Holberg adjungeret til professorer. Holberg havde større anciennitet og var derfor først til at modtage et ledigt embede (option). Horrebows kongelige bevågenhed var dedikeret mod astronomien og da det første ledige embede blev som observator, måtte Horrebow indgå kontrakt med Ludvig Holberg. (jvh)

Holberg var vist ikke særligt interesseret i astronomien. I et skæmtedigt fra 1721 afspejles i hvert fald hans holdning til astronomerne:

Een med Astronomi sig plager, bryder Hierne

Sig bryster, glæder, at han fundet har en Stierne;

I Melcke Vejen han saa lenge vandret har,

at han paa jorden slet er blevet til en Nar

Fra Ludvig Holberg: Democritus og Heraclitus, Satyra I linie 425 på Kalliope.org

Transaction imellem Prof. Ludvig Holberg og Prof. Peter Horrebow.

No 204, Fire og Tive Skilling

1714

Bevidner ieg underskrevne Peder Horreboe Professor Mathematicum og Philosophiæ paa Kiøbenhavns Universitet, at, saasom det skulle tilkomme ædle og Højlærde Lodvig Holberg Professor Philosophiæ same stæds, efter sit brev af 29 Januarii 1714, virkeligen at tiltræde den nu ved Professor Jørgen Rasckis død vacerende Professio Philosophiæ, og Vor fællis gode Ven Hr. Justits Raad Christian Reitzer, da jeg derimod formeente, at efterdi Professio Mathematicum burde igien besættis, ieg og efter iivit omendskiønt yngre bref, burde tiltræde samme Profession, saaledis haver meglet os imellem, at velbemælte Professor Ludvig Holberg, uanset hans ældre brev, skulde lade mig nu virkeligen tiltræde den ved Professor Rasckis død ledig værende Profession, og ieg derimod, naar en Philosophiske Profession paa ny ledig blef paa Universitetet, skulde igien, efter det ham tilkommende senium, lade ham ascendere over mig, saa lover ieg hermed og mig tilforpligter at, naar en Philosophiske Profession bliver igien ledig paa Universitetet, skal velbemælte Ludvig Holberg gandske og aldeelis berættiget være at ascendere over mig til samme Profession, og ieg icke ville eller ræt have i nogen maade at disputere ham hans senium; men hand det, efter det ham allernaadigst givne ældre bref paa Professionen, aldeelis uhindret og ubeskaarite nyde. Ja end ydermeere, efteri han saa godvillig afstaar samme sin rættighed, saa skal ieg, imedens hand ingen virkelig stæd haver paa Universitetet, til en kiændelse saa snart ieg selv løn faar samestæds, give ham aarligen deraf trive Rigsdaler. Og som alt dette er min fuldkommen Willie, hvilken af mig ubrødeligen skal holdis, saa skal vedbaarne Herr Justits Raad Christian Reitzer magt have denne min forpligt i Universitetets Protocol at lade indføre, og haver ieg til ydermeere bekræftelse min Haand samt Signete her under sat, samt ombedet Velædle Justits Secreterer Diderich Sechman, og ædle og Høylærde Professor Hans Gram til vitterlighed med mig at underskrive.

Kiøbenhavn d. 19. November 1714

P. Horreboe

Til vitterlighed efter begjæring

D. Sechman

Iligemaade til vitterlighed H: Gram

Fremvist og læst paa Consistorio og i Protocollen indført d. 1. Dec. 1714. M. Anchersen